

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 323/2023-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Kaščákom, Horná 35, Banská Bystrica, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 539/2015 (14 Co 537/2015, 14 Co 538/2015, 14 Co 536/2015) v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 190/2021-39 z 22. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 539/2015 (14 Co 537/2015, 14 Co 538/2015, 14 Co 536/2015) v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 190/2021-39 z 22. júna 2021 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **442,38 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 323/2023-15 z 8. júna 2023 prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa doručenú ústavnému súdu 23. marca 2023 v časti, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 539/2015 (14 Co 537/2015, 14 Co 538/2015, 14 Co 536/2015) po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. IV. ÚS 190/2021-39 z 22. júna 2021. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných prietahov a priznal mu primerané finančné zadostučinenie vo výške 16 900 eur a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol žalobcom v konaní Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) o zapltenie sumy 25 795,99 eur s príslušenstvom proti žalovaným [REDAKOVANÉ] a fyzickej osobe oprávnenej podnikateľ [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaní“) z titulu právnych služieb, ktoré žalovaným poskytol ako advokát. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 16 C 103/2006-1070 z 27. novembra 2014. Krajský súd ako odvolací súd rozhodol rozsudkom č. k. 14 Co 539/2015-1254 zo 14. mája 2019. Rozsudok okresného súdu z 27. novembra 2014 v spojení s rozsudkom krajského súdu zo 14. mája 2019 nadobudol právoplatnosť 22. júla 2019. Dňa 16. septembra 2019 podali žalovaní Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie proti rozsudku krajského súdu zo 14. mája 2019.

3. Sťažovateľ podaním doručeným krajskému súdu 28. decembra 2019 podal návrh na opravu chýb v písaní a počítaní, ako aj iných zrejmych nesprávností v rozsudku krajského súdu zo 14. mája 2019, keďže ho krajský súd nesprávne označil ako občana namiesto toho, aby ho správne označil ako advokáta s prideleným IČO. Krajský súd navrhovanú opravu nevykonol. Sťažovateľ preto podaním doručeným krajskému súdu 25. júna 2020 namietal nevybavenie svojho návrhu z 28. decembra 2019. Predseda krajského súdu v liste z 21. júla 2020 konštatoval, že krajský súd v tejto veci pochybil, a uviedol, že vec zaraďuje do režimu vecí sledovaných predsedom súdu.

4. Ústavný súd už nálezom č. k. III. ÚS 100/2019-52 zo 16. júna 2020 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 103/2006 a postupom krajského súdu v napadnutom konaní. Následne nálezom č. k. IV. ÚS 190/2021-39 z 22. júna 2021 opäť konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní, sťažovateľovi priznal primerané finančné zadostučinenie v sume 750 eur a krajskému súdu prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov.

5. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že o návrhu sťažovateľa na opravu chýb v písaní a počítaní nebolo krajským súdom rozhodnuté a predmetný spis sa od 17. júna 2021 nachádza na najvyššom súde.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ argumentuje tým, že krajský súd príkaz ústavného súdu nerešpektuje, a o jeho návrhu na opravu chýb v písaní a počítaní z 28. decembra 2019 do podania tejto v poradí tretej ústavnej sťažnosti nerozhodol. Skutočnosť, že spisy sú predkladané či zapožičané medzi súdmi rôznych inštancií, nezbavuje súdy zodpovednosti za zbytočné prietahy v konaní. Krajský súd svojím postupom znemožňuje sťažovateľovi podať návrh na vykonanie exekúcie jeho pohľadávky spred 25 rokov.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

7. Predseda krajského súdu sa stotožnil s vyjadrením predsedníčky senátu. Tá sa o návrhu sťažovateľa na opravu chýb dozvedela až 18. marca 2021, v senáte 14 Co už nie je zaradená pôvodná predsedníčka ani referujúca sudkyňa. Spis bol opakovane (20. apríla 2021, 16. júna 2021, 24. júna 2021, 30. decembra 2021, 20. mája 2022, 16. augusta 2022, 18. januára 2023, 21. apríla 2023, 4. júla 2023, 10. júla 2023) bezúspešne vyžiadaný od príslušného mestského súdu, keďže bol predložený najvyššiemu súdu. Senát bude naďalej urgovať vrátenie spisu od mestského súdu a po jeho zaslaní o návrhu sťažovateľa rozhodne. Predseda krajského súdu považuje dôvody, ktoré bránili skoršiemu prejednaniu a rozhodnutiu vo veci, za objektívne.

III.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu krajského súdu uvádza, že prietahy v konaní nemožno ospravedlniť personálnymi záležitosťami sudcov krajského súdu ani množstvom neefektívnych procesných úkonov súdu, ktorý namiesto vyžiadania spisu z najvyššieho súdu ho opakovane žiada od mestského súdu, na ktorom sa nenachádza. Z uvedeného dôvodu sa nestotožňuje s názorom predsedu krajského súdu o objektívnej povahe dôvodov brániacich rozhodnutiu o jeho návrhu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. V prejednávanej veci ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

10. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní, ktorý od 28. decembra 2019 nerozhodol o návrhu sťažovateľa na opravu chýb spočívajúcich v jeho označení ako žalobcu v rozsudku krajského súdu zo 14. mája 2019. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ nemá doteraz k dispozícii spôsobilý exekučný titul.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej

neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

12. Podľa judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 5/00, III. ÚS 245/06, I. ÚS 281/2013) nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí uskutočňovaný podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného možno odvodiť záver, že aj postup všeobecného súdu po právoplatnosti jeho meritórneho rozhodnutia, ktorý môže mať vplyv na použiteľnosť tohto meritórneho rozhodnutia ako exekučného titulu, podlieha požiadavkám, ktoré sú súčasťou základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (IV. ÚS 190/2021).

13. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov je pritom *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku.

14. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

15. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci ústavný súd poukazuje na to, že v predmetnej veci ide o opravu chýb v písaní, počítaní alebo inej zrejmej nesprávnosti v rozsudku krajského súdu zo 14. mája 2019 podľa § 224 CSP, nemožno teda uvažovať o žiadnom prvku právnej alebo skutkovej zložitosti veci. V prejednávanej veci pritom nejde o privilegovaný typ konania (napr. úprava práv a povinností k maloletým, odmena za výkon závislej práce, veci týkajúce sa osobnej slobody a pod.).

16. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľa. Rozhodnutie o návrhu na opravu rozsudku v zásade nie je nijako závislé od súčinnosti strany sporu, o tejto veci môže rozhodnúť súd aj z úradnej povinnosti. Ústavný súd v uvedenej veci takto nezistil takú okolnosť, ktorú by bolo možné hodnotiť v neprospech sťažovateľa.

17. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup krajského súdu v napadnutom konaní.

18. Sťažovateľ podal návrh na opravu rozsudku krajského súdu 28. decembra 2019, medzi tým už ústavný súd konštatoval porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v časti napadnutého konania týkajúcej sa rozhodovania o jeho

návrhu na opravu chýb v písaní a počítaní, ako aj iných zjavných nesprávností, pričom zároveň krajskému súdu prikázal konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Ani v čase rozhodovania ústavného súdu o aktuálnej sťažnosti sťažovateľa, t. j. po uplynutí dvoch rokov od právoplatnosti predchádzajúceho nálezu (5. augusta 2021), krajský súd o tomto návrhu nerozhodol.

19. Opakované vykonávanie deklarováných úkonov – žiadostí o predloženie spisu adresovaných príslušnému mestskému súdu, zatiaľ čo predmetný spis sa od 17. júna 2021 nachádza na najvyššom súde, nemožno považovať za efektívny postup krajského súdu smerujúci k naplneniu príkazu ústavného súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov, vyplývajúceho z výroku nálezu sp. zn. IV. ÚS 190/2021. Počas dvoch rokov od jeho právoplatnosti krajský súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na § 196 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špeciálny súd a vojenské súdy. Popri práve strán, ich zástupcov a iných osôb nahliadnuť do súdneho spisu existuje aj oprávnenie orgánov verejnej moci oboznamovať sa so súdnym spisom. Súdny spis sa požičiava orgánom verejnej moci na písomnú žiadosť. Súdny spis možno požičať najmä inému súdu, ministerstvu, prokurátorovi, orgánom polície, Zboru väzenskej a justičnej stráže, znalcovi alebo inému orgánu verejnej moci. Požičať súdny spis v právoplatne neskončených veciach možno len so súhlasom sudcu alebo predsedu senátu; v ostatných prípadoch súhlas nie je potrebný. Pritom nemožno vylúčiť to, že oprávnenému zamestnancovi orgánu verejnej moci sa umožní nahliadnutie do spisu bez toho, aby bol súdny spis orgánu verejnej moci zaslaný. V prípade nemožnosti požičania spisu možno na žiadosť orgánu verejnej moci vyhotoviť kópiu celého súdneho spisu alebo jeho časti. O vrátenie súdneho spisu súd žiada orgán verejnej moci, ktorému bol požičaný, podľa potreby, spravidla po uplynutí troch mesiacov od zapožičania (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 360.).

21. Ústavný súd považuje postup krajského súdu v napadnutom konaní za ústavne neakceptovateľný. Na podklade uvedených skutočností dospel k záveru, že krajský súd v napadnutom konaní svojím neefektívnym postupom po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 190/2021 z 22. júna 2021 pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na opravu rozsudku porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

22. V závere ústavný súd dopĺňa, že hoci sa sťažovateľ v napadnutom konaní domáha opravy chyby spočívajúcej v jeho označení ako fyzickej osoby namiesto podľa jeho názoru správneho označenia ako advokáta, v konaní o sťažovateľovej ústavnej sťažnosti, rešpektujúc § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde (podľa ktorého návrh na začatie konania musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, resp. identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu), identifikuje ústavný súd sťažovateľa jeho dátumom narodenia.

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

23. Vzhľadom na príkaz, aby krajský súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, obsiahnutý v náleze ústavného súdu č. k. IV. ÚS 190/2021 z 22. júna 2021 ústavný súd už neformuloval nový príkaz všeobecnému súdu konať a v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

24. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľovi ústavný súd prihliadal primárne na dĺžku časti napadnutého konania týkajúcej sa rozhodovania o návrhu sťažovateľa na opravu chýb v rozsudku krajského súdu po právoplatnosti predchádzajúceho nálezu v trvaní dvoch rokov (1 000 eur). V prejednávanej veci zároveň nevzhliadol žiadnu okolnosť, ktorá by zakladala dôvod na zníženie tejto sumy. Vzhľadom na uvedené rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 1 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 442,38 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

27. Ústavný súd priznal náhradu za dva úkony právnych služieb, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti vykonané v roku 2023. Pri výpočte trov konania vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2023 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 208,67 eur a režijný paušál 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky).

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 15. augusta 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu